

prof. dr hab. Ryszard Szpyra
Akademia Sztuki Wojennej
Warszawa

Warszawa 25.02.2024 r.

Arkusze recenzji rozprawy doktorskiej

Recenzja rozprawy doktorskiej: por. mgr inż. Janusza PIETRUSZKI

zatytułowanej: *DOSKONALENIE SYSTEMU EWAKUACJI OSÓB
POZBAWIONYCH WOLNOŚCI W SYTUACJI ZAISNIAŁYCH ZAGROŻEŃ
NATURALNYCH I SPOŁECZNYCH*

W postępowaniu o nadanie stopnia doktora w dziedzinie: nauki społeczne

w dyscyplinie: nauki o bezpieczeństwie

Forma rozprawy: praca pisemna.

Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej przedmiotu rozprawy:

1. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia** oryginalnego rozwiązania problemu naukowego.

Recenzowana rozprawa mimo, że zawiera wiele elementów rozważań teoretycznych to jednak głównym jej celem nie jest rozwiązanie problemu nauk podstawowych.

2. **Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia** rozwiązania w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej.

Recenzowana rozprawa zawiera rozwiązanie problemu naukowego w zakresie zastosowania własnych badań w sferze społecznej. Kandydat szeroko sięgając do teorii dążył do sformułowania naukowej rekomendacji dla potrzeb zapewnienia bezpieczeństwa ewakuacji osób pozbawionych wolności w przypadku zagrożeń naturalnych i społecznych. Autor dysertacji opracował koncepcję doskonalenia

systemu bezpieczeństwa takiej ewakuacji wraz z wytycznymi oraz kierunkami zalecanych zmian organizacyjno-proceduralnych, uwzględniającą zapewnienie bezpieczeństwa procesu ewakuacji.

Znajduje to pełne potwierdzenie w treści rozprawy. Jej merytoryczna część zawiera bowiem wyniki analiz dotyczących diagnozy obecnego stanu przygotowań do ewentualnego procesu omawianej ewakuacji oraz opis zweryfikowanych rozwiązań składających się na proponowany, usprawniony system ewakuacji osób pozbawionych wolności.

Z analizy merytorycznych treści rozprawy płynie konkluzja, iż należy uznać, że postawiony problem został rozwiązany a cel pracy osiągnięty. W rezultacie tego stwierdzam, że **recenzowana rozprawa spełnia wymagania przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej przedmiotu rozprawy.**

Stwierdzenie spełnienia albo braku spełnienia przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej:

1. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach. Ocena wiedzy teoretycznej kandydata na podstawie treści pracy.

Z treści rozprawy wynika, że Kandydat dysponuje ogólną wiedzą w zakresie bezpieczeństwa narodowego co należy zaliczyć do najważniejszych treści nauk o bezpieczeństwie. Poprawnie lokuje zidentyfikowany problem naukowy w treści bezpieczeństwa kraju a dokładnie w jej części, jaką jest bezpieczeństwo publiczne.

Jego analizy opierają się na około 300 różnego typu publikacjach i źródłach oraz około witrynach internetowych. Kandydat prowadzi pogłębione i rozległe analizy posługując się poprawną terminologią i właściwym jej używaniem. Poprawnie identyfikuje też różne relacje w analizowanym środowisku. Opracowane treści dowodzą, że Kandydat doskonale rozumie istotę i problemy bezpieczeństwa narodowego przez co **recenzowana rozprawa spełnia wymagania przesłanki,**

o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej.

2. **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania** umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Umiejętność ta zawiera się w kilku kompetencjach, których oceny zawarte są poniżej:

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego dostrzegania i identyfikowania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia.

Kandydat potrafił znaleźć użyteczny ze społecznego punktu widzenia obszar badań. Dostrzegł bowiem, iż pomimo szerokiej działalności Służby Więziennej, pojawia się wiele głosów o konieczności poprawy efektywności oraz sprawności funkcjonowania tej formacji, co przekłada się bezpośrednio na odpowiedni dobór kadry, personelu, szkoleń jak również infrastruktury. W praktyce działalności służby można spotkać się z opinią, że wiele aspektów dotyczących ewakuacji osób pozbawionych wolności nie funkcjonuje należycie. W tym kontekście powstał problem badawczy o treści: *Jakie zagrożenia wpływają na funkcjonowanie obecnego systemu ewakuacji osadzonych w sytuacji zagrożeń naturalnych i społecznych oraz jakich zmian należy dokonać aby zagwarantować skuteczność systemu modyfikując istniejące procedury?* Nasuwające się refleksje oraz przemyślenia obejmują identyfikację problemów, które stanowiły podstawę do sformułowania przedmiotu badań, określenia celu, rozpoczęcia badań oraz przedstawienia wyników w postaci dysertacji doktorskiej.

Konstatacja ta oraz wyniki jego badań wstępnych dowodzą, że zidentyfikowany problem ma charakter naukowy. Nie znalazły się bowiem źródła i opracowania naukowe, w których ten problem byłby rozwiązany. Dowodzi to, że autor dysertacji posiada umiejętność dostrzegania problemu naukowego i uzasadniania jego istnienia.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** prawidłowego sformułowania elementów koncepcji badań prowadzących do rozwiązania zidentyfikowanego problemu naukowego.

Mając określony problem badawczy Kandydat opracował pozostałe elementy koncepcji badań. W ramach tego określił wielocłonowy cel badań, którego głównym, końcowym elementem jest *sformułowanie rekomendacji dotyczącej uniwersalnego – optymalnego dopracowania modelu zarządzania ewakuacją więźniów*. Ponadto cel ten zdekomponował na osiem celów szczegółowych osiągnięcie, których prowadzi do osiągnięcia celu głównego. Sformułowane zostały też hipotezy badawcze. Badania zostały zaplanowane z użyciem metod teoretycznych i empirycznych. Spośród metod empirycznych zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowania i wywiadu eksperckiego. Przygotowano do jej realizacji narzędzia: kwestionariusz ankiety i arkusz wywiadu umożliwiły zebranie opinii badanych przedstawicieli funkcjonariuszy Służby Więziennej. Badania te zostały przeprowadzone ze spełnieniem kryterium próby badawczej. Ponadto zaplanowano także przeprowadzenie wywiadu eksperckiego. Kandydat określił również ograniczenia oraz zmienne zależne i niezależne. Dokonał także krytycznej oceny literatury.

Wobec stwierdzonych faktów uznaję, że Kandydat posiadania umiejętności prawidłowego sformułowania elementów koncepcji badań prowadzących do rozwiązania zidentyfikowanego problemu naukowego.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania znajomości** metod badawczych i umiejętności prawidłowego ich doboru i zastosowania (zrealizowania).

Kandydat zaplanował i przeprowadził badania z celowo dobranymi metodami i narzędziami badawczymi. Dla znalezienia odpowiedzi rozwiązującej problem badawczy wykorzystał zarówno metody teoretyczne, jak i praktyczne.

Metoda deskryptywna (opisowa) poprzedzała zastosowanie metod analitycznych. Równoległe z deskryptywną Kandydat stosował metodę analityczną w ramach, której dokonywał podziału zjawisk i problemów badawczych na ich podstawowe elementy. Celem takiego działania było ułatwienie procesu badawczego oraz identyfikacja przyczyn, które doprowadziły do jego powstania. Kandydat wykorzystywał różne rodzaje tej metody takie, jak analityczno-opisowe, porównawcze czy eksploracyjne. W

ramach metody analitycznej Kandydat wykorzystywał narzędzia badawcze umożliwiające pozyskiwanie surowych danych z prób badawczych od respondentów sięgając po powszechnie stosowane narzędzia badawcze w postaci kwestionariusza i wywiadu. Kandydat stosował też dedukcję dokonując dociekań wewnątrz umysłowych opartych na założeniach logiki.

Kandydat świadomie i racjonalnie stosował te metody. Dowodzi tego zarówno troska o dobór próby badawczej, jak i dążenie do pokonania niechęci ankietowanych do udziału w badaniach. Dla weryfikacji swoich propozycji Kandydat przeprowadził wywiad ekspercki z dziesięcioma różnymi ekspertami. Zastosowane metody zapewniły więc obiektywność uzyskanych wyników a przez to ich naukowy charakter. Kandydat świadomie przyjął też subiektywne i czasowe ograniczenia badawcze.

Do niedociągnięć zaliczyć należy brak odniesienia się do doświadczeń innych państw w tym zakresie. Ponadto Kandydat nie ujawnił swojej inspiracji teoretycznej w odniesieniu do działań doskonalących. Jednakże w działalności projektowej podążał za wskazaniem takich teorii.

Biorąc pod uwagę tematykę badań oraz perspektywę bezpieczeństwa narodowego dobór metod badawczych należy uznać za poprawny. W rezultacie stwierdzić należy, że Kandydat wykazał się dobrą znajomością metod badawczych oraz umiejętnością prawidłowego ich doboru i zastosowania.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** dokonania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań.

Umiejętność ta jest wykazana poprzez stosowanie różnych metod badawczych. Widoczne jest to zarówno w warstwie opisowej, jak i analitycznej. Jednakże jako niedostatek należy potraktować to, że Kandydat nie odniósł się krytycznie w zakończeniu rozprawy do swoich rezultatów badawczych oraz nie wskazał perspektywy dalszych badań.

- **Stwierdzenie posiadania albo braku posiadania umiejętności** poprawnego sformułowania sprawozdania z tych wyników w sferze formy i treści.

Rozprawa zawiera wszystkie oczekiwane elementy sprawozdania z uzyskanych wyników badań. Zawiera wprowadzenie w problematykę badań, opis sfery metodologicznej badań w postaci rozdziału metodologicznego oraz część merytoryczną zawartą w sześciu rozdziałach pracy. Rozprawa zawiera też szereg załączników i dobrze opracowaną bibliografię.

Ponadto rozprawa zawiera drobne usterki redakcyjnych, które jednak nie wpływają na pozytywną ocenę jej formy.

Należy więc stwierdzić, że Kandydat posiada umiejętność poprawnego sformułowania rezultatów swoich badań oraz wykazał się też umiejętnością redakcyjnego opracowania rozprawy na dobrym poziomie.

▪ **Ocena stopnia oryginalności uzyskanych wyników.**

Rozprawa niewątpliwie zawiera oryginalną, autorską treść uzyskaną za pomocą przeprowadzenia pracochłonnych badań oraz poprawnego zredagowania sprawozdania z rezultatów tych badań.

▪ **Ocena wartości naukowej i praktycznej uzyskanych wyników.**

Kandydat dokonał analizy założeń teoretycznych i ujawnił istniejący problem badawczy. Stosując poprawne rozwiązania w zakresie zastosowań metod badawczych znalazł rozwiązanie zidentyfikowanego problemu badawczego poszerzając tym samym zakres wiedzy naukowej w naukach o bezpieczeństwie. Ponadto zidentyfikowany problem badawczy ma też wartość użyteczną. Proponowane rozwiązanie tego problemu może posłużyć do usprawnienia jednego z podsystemów bezpieczeństwa społecznego. Wiedza o tych niedomaganiach uzyskana została w wyniku poprawnie zastosowanych metod diagnostycznych. Uzyskane wyniki mogą być także użyteczne w sferze dydaktycznej. Oczywiście największą wartość użyteczną stanowi dla Służby Więziennej

W stosunku do tego kryterium należy również stwierdzić, że recenzowana rozprawa reprezentując wysoką wartość naukową i praktyczną przez co spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że recenzowana rozprawa spełnia wymagania przesłanki, o której mowa w art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dotyczącej prezentowania ogólnej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności samodzielnej prowadzenia pracy naukowej.

Wątpliwości, które należy rozstrzygnąć w czasie obrony pracy.

Pytania na obronę rozprawy:

1. Dlaczego nie sięgnięto po doświadczenia innych państw?
2. Jakie były inspiracje teoretyczne projektowania działań usprawniających?

Końcowa konkluzja i ocena

Ja, niżej podpisany stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska **por. mgr inż. Janusza PIETRUSZKI** spełnia warunki określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i wnioskuję do Rady Dyscypliny Naukowej „Nauki o Bezpieczeństwie” Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie o dopuszczenie **por. mgr inż. Janusza PIETRUSZKI** do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

Warszawa 25.02.2024,

podpis

